

Kultuur

"Mirandolina" lavastaja Giorgio Bongiovanni: eesti näitlejad on väga tundlikud

Tõnu Lilleorg

29.01.2015 11:11

Rubriik: Teater (<http://kultuur.err.ee/l/teater>)

2. veebruaril esietendub KUMU Auditooriumis VAT Teatri „Mirandolina” (La locandiera) , 250 aasta eest kirjutatud klassikaline itaalia komöödia.

Näitemängu lavastaja on Giorgio Bongiovanni Milanost. Intervjuus kultuuriportaalile räägib itaalia teatrimees tüki autorist Carlo Goldonist, eesti näitlejatest ja sellest, kuivõrd võimas on mäng.

Giorgio, kuidas tuleb lavastada Goldonit? Milline on Goldoni positsioon itaalia näitekirjanduses?

Goldoni on itaalia teatri üks olulisemaid autoreid, tõeline klassik Pirandello, Filippo ja teiste kõrval. Ma olen alati üllatunud, kui Ida-Euroopas, Venemaal ja isegi Eestis näen, et Goldoni pole siin sugugi nii populaarne kui Gozzi (Gozzi üks tuntuim näidend on

„Armastus kolme apelsini vastu“ - T.L.). Muidugi on Gozzi hea autor, kuid Itaalias pole ta nii populaarne kui siin, seal on aga just Goldoni üks esitatumaid autoreid.

Pikka aega peeti Goldonit kerge komöödia autoriks, mitte rohkemat. Tema näidendeid mängiti peamiselt suurepärase tegelaskujude tõttu, kuid eriti sõnateatris oli Goldoni justkui teise valiku autor. Kuid 20. sajandi keskel muutus arvamus tema loomingust tänu paarile suurepärasele lavastajale nagu Giorgio Strehler ja Luchino Visconti, Goldoni loomingut hakati pidama modernseks ja sügavaks ning tema näidendid lavastati täielikult ümber. Strehleri ja Visconti revolutsioonilised lavastused näitasid vana Goldoni uut nägu. Pärast seda ja tänu nendele ja teistele lavastajatele hakati Goldonist teisiti mõtlema ning praegu peetakse teda suureks, sügavaks ja oluliseks kirjanikuks, kelle näidendid on mitmekülgsed ja kaasaegsed.

Kuidas eesti näitlejatel on proovides õnnestunud tabada sellist itaallaslikkust ja *commedia dell'arte* likkust?

Kõigepealt pean selgitama: „Mirandolina“ ei ole *commedia dell'arte* stiilis komöödia. Selles osas on vahel natuke valestimõistmist: Goldoni ei ole *commedia dell'arte* autor, otse vastupidi. Goldoni tegi itaalia teatris revolutsiooni ja omal moel hävitas *commedia dell'arte*. Tema juured on *commedia dell'arte*-s ning omal ajal püüdis ta selle tegelaskujusid ja stiili modernsemaks muuta, mistõttu Goldoni hilisemas loomingus esineb palju kaasaegsemaid, psühholoogilisemaid tegelasi. Need pärinevad vanadest *commedia dell'arte* tegelastest, kuid on uuendatud, totaalselt erinevad.

„Mirandolina“ on komöödia, mis pärineb Goldoni loomingulise tee keskelt, kui ta alles hakkas vana stiili ja tegelasi muutma — need ei ole enam *commedia dell'arte*-le tüüpilised maskid, fikseeritud karakterid nagu Pantalone, Brighella, Arlecchino ja teised, vaid modernsed, psühholoogilisemad tegelased. Mirandolina tegelaskuju on samuti välja kasvanud *commedia dell'arte*-st, konkreetselt Corallina, Smeraldina, Columbina või muu nimevariatsiooniga noorest toatüdrukust, kes oli eelkõige mask. Nüüd ei ole Mirandolina enam mask — ta on naine, sügava ja keerulise psühholoogiaga kaasaegne tegelane.

Seega ei tööta me eesti näitlejatega otseselt *commedia dell'arte* stiiliga, vaid modernsete tegelastega. Mul oli ka võimalus töötada koos Lavakunstkooli tudengitega, kui eelmisel kevadel neile *commedia dell'arte* meistriklasi andsin ning ma väga hindan noorte näitlejate entusiasmi, uudishimu ja janu selle stiili järele, kuid ometi pole see asi, millega tegeleme praegu „Mirandolina“ lavastuse puhul.

Mida võite öelda eesti näitlejate mängustiili kohta?

Ma arvan, et eesti näitlejatel pole üht konkreetset mängustiili. Võin vaid öelda, et Eestis on üldiselt väga andekad näitlejad, kes on ettevalmistunud, kogunud ja tunnevad lava spetsiifikat ning mul on õnn praegu töötada väga tugeva trupiga. Üldiselt on eesti näitlejad väga tundlikud, kes on rohkem harjunud Stanislavski stiiliga, mida nad tõesti hästi oskavad. Ja seepärast suudavad nad ka tabada ja väljendada kõiki Goldoni teksti nüansse selle kaasaegsemas vormis.

Ugala mängib praegu Goldoni teist näidendit "Kahe isanda teener", kas teil on olnud mahti seda vaadata?

Ei, nägin sellest lavastusest vaid pilte, kuid kahjuks ei ole õnnestunud seda laval näha, kuigi oleksin tahtnud.

Kuidas teile tundub, millest „Mirandolina” võiks jutustada tänasele eesti vaatajale? Millist ideed selles näitemängus peate lavastajana kõige olulisemaks?

See on kirjutatud 18. sajandi keskel, kuid selles käsitletavat teemat on üldinimlikud. Kui me räägime vabadusest, armastusest ja inimsuhetest üldiselt, siis need teemad ei aegu. Aga kõige olulisem teema, mida see komöödia käsitleb, on meie alapealkirjaks: „elu on komöödia“. See pole näidend armastusest, vaid fiktsioonist, teatri ja näitlemise võimust. Mirandolina on suurepärase tegelane, kes suudab oma mänguga mõjutada kõiki inimesi enda ümber. Ta on andekas näitlejanna, kes oma elu mängib ja muudab läbi mitmete rollide maailma enda ümber.

Kui jälgida teisi tegelasi selles tükis, siis näeme, et nemadki teesklevad, mängivad kedagi teist. Markii mängib rikast, krahv mängib aadlikku, Fabrizio teeskleb, et ta pole armukade. Ja tegelikult on kahe näitlejanna (neis osades lavaka tudengid Liisa Saaremäel ja Lauli Otsar – T. L.) tegelaskujud veel kõige suuremad mängu metafoorid - näitlejannad, kes ei oska mängida.

Kuid Mirandolina karakter näitab, kuidas ühe mehe elu on võimalik muuta, viies ta armumise kaudu meeleheite ja hullumiseni, sest see on Mirandolina plaan, see on tema suhtumine. Mirandolina võõrastemaja on nagu maailm, milles inimesed kohtuvad ja suhtlevad, ja me näeme, kuidas kõiki inimsuhteid juhib näitemäng. Me kõik mängime oma elus mingit rolli. Me kõik näitame teineteisele vaid maske, mitte oma tegelikku palet. Ja Mirandolina demonstreerib oma väljakutsega võitmatut südant võita, kui võimas ja ohtlik on mäng.

Toimetas

Tõnu Pedaru